
Alle Mand i Gang med at dige

Et stykke journalistik af

Kaj Munk

Udgivet i 2015. Teksten må i denne form frit benyttes med angivelse af Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet, som kilde.

Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet.

Indhold

Alle Mand i Gang med at dige

4

Alle Mand i Gang med at dige

Alle Mand i Gang med at dige

[1]Genoptrykt i "Vedersø-Jerusalem Retur" Pag 18-21

Jp 11/2 34.

Alle Mand i Gang med at dige!

Kaj Munks Rejsebreve.

Sognepræst Kaj Munk sender "Jyllandsposten" en Række Rejsebreve fra sin store Udenlandsrejse, der vil vare et Aars Tid. Vi bringer her det fjerde Brev, i hvilket han giver Udtryk for sin Stemning efter et Besøg paa Dybbøl.

HER LIGGER SAA Dybbølskanserne - disse beskedne Smaahøje, disse hjælpeløse Grave - Haren, der pludselig springer op for mine Fødder og piler af Sted - og Als derovre - ved De, husker De, at da Tyskerne tog Als i 64, kostede det dem 370 Mand og os over 3000 faldne, fangne, saarede, savnede? Hvad fortæller Jordan under mine Fødder mig om? Danskes Ære, Danmarks Skam. Pludselig mindes jeg en gammel Lollik med rindende Øjne og spinkel Røst for 15 Aar siden, han staar og fortæller mig, den vildfremmede, Studenten, om Dybbøl, hvor han var med: "Vi maatte sgu humme vus", slutter han. Ja, Landsoldater, I maatte humme jer - med afsindige Ofre og efter at have vist Verden en Tapperhed, der forfærdede den, maatte I humme jer paa Grund af de tyske Bagladegeværer og den hovedløse og ansvarsfortumlede, tyndtøllede danske Politik.

*

Da Gud Aarhundreder før vilde prøve os Danske for at se, hvad vi duede til, naar det rigtig gjaldt, og blæste sin isnende Aande over alle Sunde og Bælter, saa Karl Gustav uhindret kunde stolpre over fra Ø til Ø og rykke frem mod selve Frederik den Tredies Rede, skal der have været Folk i Danmark, der udlod sig med, at det var dem ligegyldigt, om deres Konge hed Karl eller Frederik. Den Race har forplantet sig, og deres Efterkommere er blandt os den Dag i Dag; til dem henvender jeg mig ikke; de maa selv tage Skæbnen, som den kan flaske sig for dem, af Karlens eller Frederikkens Haand. Men til hver eneste dansk Mand og Kvinde, der forstaar en Smule af, hvad Lykke og hvad Pligt det giver at have et Hjem, retter jeg mit Raab: Du, der ikke lader din egen Bror i Stikken, men har kautioneret - stundom længere, end du burde, fordi det dog var samme Kød som dit, du vil heller ikke glemme din Slægtning i det gamle Hus Danmark, hvor du selv har hjemme; det er ikke Sønderjylland, der har dig behov, men det er Danmark selv. Vi har to store Spørgsmaal paa Dagsordenen i vort Rige i disse Aar, to Eksistensspørgsmaal, kan jeg gerne sige; det ene gælder vor Mad, og det andet gælder vort Hus. Hvordan afhjælpes Arbejdsløsheden, og hvordan gøres vort Landbrug atter rentabelt? Dette er det ene Spørgsmaal; men det andet er lige saa vigtigt: Hvordan paaser vi, at den søndre Gavl i Danmarks Gaard ikke falder

ned?

Om jeg mindes ret, var der for Aar tilbage en Degn og Førstelærer, der opgav som sit Valgsprog: Det skubber sig nok. Udmærket. Medmindre det da betyder, at vi skal bare lade staa til og stole paa, at det skubber sig nok; det gør det maaske ogsaa; men om der ikke sættes Vaagenhed og Vilje ind, skubber det sig muligt til den gale Side. Af Vaagenhed og Vilje er vor Rival mod Sønder Masseproducent. I tyske illustrerede Blade ses for Tiden indignerede Billeder af, hvordan Franskmænd i Saardistriktet gratis transporterer Børn i Biler til Skolerne for at gøre dem franske. Staar sønderjydske Udsagn til Troende, er Tyskernes Taktik dog ikke væsensforskellig; Folk i nordslesvigske Sogne, for hvem Nationalitetsspørgsmaalet ingen videre Rolle spiller, skal kunne faa Cykler til deres Børn for Spotpris og derunder, blot de vil sende dem i tyske Skoler. Af saadanne er der bygget ikke faa i det sidste Aar, bl. a. ved Hjælp af dansk Lovgivning, der i sin Retfærdighedsivers Overdrivelse indtil det latterlige og selvudslettende støtter saadanne Foretagender ved at give Penge af vor velforsynede Statskasse til Skolegang for Mindretals-Børn. Husk dertil Tysklands Opstemthed, at Hitler har snakket og snakket Humør i alle tyske Hjerter. Synd at sige, at Stauning har lovet Sønderjyderne for meget. Der gaar de saa i deres Mismod og hører daglig af deres Familie paa den anden Side Hegnet, at nu er Tiderne ved at bedres overdaadigt i det Land, der har en virkelig Fører ved Roret. Samtidig svinges der med Fanner og marcheres, saa Jordan danser, og raabes Heil i een Festrus lige op til Grænsen. Det er ikke rart at standse i den kolde Sne og kigge ind ad Vinduerne til Tusindaarsriget.

Al denne Paagaenhed og Opstemthed har et godt Bud til os Danske. Den skal ikke gøre os modløse; men den skal stramme os op. Ikke til at lære af den, saa vi siger, at so ein Ding müssen wir auch haben, men til at besinde os selv paa alt det i vort Væsen, der duer og er egent for os. Vi møder ikke det ophidsede og erobringssyge Hav med stejle og haarde Klipper; det kan vi ikke, for vi har ingen; de ligger ikke i vor Natur; bare et lille Stykke paa Færøerne. Nej, vi dukker os, vi er smaa og lave - ja, og sejge og giver os Tid og holder ud.

Det er bare Sand, vi har op langs hele Jyllands Vestkyst, ene Sand. Men se, om Havet har overrumplet os endnu. Vi lader det komme og kile ind paa os og viger Tomme for Tomme - og tilsidst har det ikke kunnet hævde sig overfor al denne Sagtmodighed, men har løbet sig træt og maa give op.

Hører du det, Tyskland, du tager os ikke, du faar os aldrig i Evighed. Vi smiler bare af dig, af al din Kraft og Kamp og Svulmen; og stjæler du engang imellem et Stykke Jord, krymper det sig vel i os, men vi tier og smiler omsider igen og er der jo saa stadig alligevel. Saadan vil vi ogsaa møde dig i Sønderjylland, venligt og høfligt - ja, men sejgt og ukueligt

Vi maatte sgu humme vus - ja, i første Omgang, men se, nu er Dybbøl vort igen. Lad bare Havet stejle op i Klitterne engang imellem; tre Dage efter ligger Bredden dog igen befriet og glitrende i Solen; og den, der forstaar det, kan da gaa langs med det trætte Hav og finde Rav.

*

Men i 1872 gik Østersøen fra Forstanden og vilde æde hele Lolland. Et Par Dage efter laa den som sædvanlig halvfersk blaa og mindelig og nynnede et stille: "Om Forladelse. Skal aldrig gøre det mere". Men da tog den lollandske Bonde, som havde hummet sig under dens Anfald - han tog sin Spade og lavede et Dige lige fra Nysteds ubedækkede Hoved og til Nakskovs krumme Arm. "Nu tror jeg dig lisom bedre", sagde han.

Landsmænd, vi skal dige i Sønderjylland! Urtekræmmer bag din Disk, du skal give Procenter af din Indtægt til alle gode Formaal i det danske Grænseland. Og Bondemand, du skal lade dine Sønner komme ned til Tønder og tjene et Aar eller to og hente dig Karle dernedefra; og vore Skolebørn skal paa Sommerferie hos hinanden, og vore Gammelfolk skal have en Udflugt til en af Fjordene hver evige Sommer. Og vi skal sige til Stauning: "Du har vel gjort, hvad du kunde, for vort Grønland mod Syd, Fatter; har haft Landets klogeste Mænd til at spekulere ud, hvordan Landbrugets og specielt Grænselandbrugets Kaar kan lempes; og har sørget for, at der er Kanoner nok dernede og Folk nok til at betjene dem, saa Fireogtreds-Skammen ikke ogsaa skal kunne komme til at plette dit Navn i Historien?"

Ikke for Hitlers Skyld, han er Gud være lovet vistnok en fornuftig Mand og velsignet forelsket i det nordiske; men han kunde jo have holstenske Landsknægte, der en Nat kunde gaa hen og blive tossede uden at spørge om Forlov. Og længere er den Landevej fra Krusaa til Marsken nu heller ikke, end at vi godt kan passe paa den mod Zigøjnere.

*

Paa disse og andre Maader - find dem selv - skal det komme sig, at i Løbet af en Menneskealder skal den kedelige Historie helt fra Abels Tid skrives i Forbibogen, og der er ikke længere noget, der hedder Danmark, og noget, der hedder Sønderjylland - for det er jo Danmark, det hele.

Kaj Munk.